

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 15.decembrī Nr. 6-1/714

Latvijas Futbola federācijai
info@lff.lv

Par bērna pāreju uz citu sporta klubu

Tiesībsargs izskatīja personas A iesniegumu par “FK Dinamo Rīga” rīcību, kas saistīta ar kompensācijas pieprasīšanu par viņa bērna personas B pāreju uz citu sporta klubu, un Latvijas Futbola federācijas (turpmāk – LFF) dokumentiem, kas paredz sporta klubiem tiesības saņemt spēlētāja sagatavošanas kompensāciju spēlētāja pārejas gadījumā.

[1] Saskaņā ar iesniegumā sniegto informāciju iesniedzēja bērns, kurš iepriekš trenējās “FK Dinamo Rīga”, 2019. gada 9.jūlijā tika ieskaitīts Rīgas Futbola skolā. Personas B pāreja uz Rīgas Futbola skolu notika pēc tam, kad bērna tēvs 2019. gada maijā saņēma no “FK Dinamo Rīga” bērna trenera personas C mutisku apstiprinājumu, ka nekādas materiālās formalitātes nav nepieciešamas. Tomēr 2020. gada janvārī persona A negaidīti uzzināja, ka viņa bērns 2019. gada 15. decembrī tika iekļauts “FK Dinamo Rīga” aizsargājamo spēlētāju sarakstā, kas liedza bērnam dalību turnīros kā Rīgas Futbola skolas spēlētājam. “FK Dinamo Rīga” informēja personu A, ka viņa bērns tiks izņemts no “FK Dinamo Rīga” aizsargājamo spēlētāju saraksta, kad klubs saņems kompensāciju par bērna pāreju uz Rīgas futbola skolu.

2020. gada 26. jūnijā LFF Spēlētāju statusa un pāreju komisija noraidīja personas A iesniegumu, atzīstot “FK Dinamo Rīga” tiesības saņemt kompensāciju par personas B pāreju uz Rīgas Futbola skolu. Savukārt ar LFF Apelācijas komitejas 2020. gada 30. jūlija lēmumu LFF Spēlētāju statusa un pārejas komisijas 2020. gada 26.jūnija lēmums tika atstāts spēkā. Abi lēmumi tika pamatoti ar LFF Akreditēto jaunatnes futbola klubu spēlētāju sagatavošanas kompensācijas noteikumu (apstiprināti 19.11.2014.) (turpmāk – LFF kompensācijas noteikumi) 7. punkta c) apakšpunktu, kas paredz iepriekšējā akreditētā sporta kluba tiesības pieprasīt kompensāciju no jaunā akreditēta jaunatnes futbola kluba, ja ir notikusi tāda spēlētāja pāreja, kurš bijis iekļauts iepriekšējā kluba aizsargājamo spēlētāju sarakstā.

LFF Spēlētāju statusa un pāreju komisija un Apelācijas komiteja konstatēja, ka persona B faktiski bija uzsācis spēlēt Rīgas Futbola skolā, tomēr viņa pāreja juridiski netika noformēta atbilstoši LFF reglamenta par spēlētāju statusu un pārejām (turpmāk – LFF reglaments) noteikumiem. Līdz ar to “FK Dinamo Rīga” bija tiesības iekļaut personu B aizsargājamo spēlētāju sarakstā un spēlētāja pārejas gadījumā saņemt no jaunā kluba kompensāciju.

[2] Iesnieguma izskatīšanas ietvaros tiesībsargs lūdza LFF sniegt skaidrojumu par LFF kompensācijas noteikumu piemērošanu attiecībā uz nepilngadīgajiem spēlētājiem, klubu

tiesībām un pienākumiem, kā arī informēt par situācijas iespējamo risinājumu gadījumā, ja jaunais sporta klubs vai bērna vecāki samaksāt par bērna pāreju iepriekšējam klubam nevar.

Izvērtējot situācijas faktiskos un tiesiskos apstākļus, tiesībsargs konstatēja, ka personas B pāreja uz Futbola Sporta skolu notika, mutiski informējot sporta kluba treneri par vēlmi mainīt bērnam sporta klubu, kas neatbilst nedz sadarbības ar “FK Dinamo Rīga” izbeigšanas kārtībai saskaņā ar noslēgto vienošanos starp klubu un bērna vecāku, nedz LFF dokumentos noteiktajai spēlētāja pārejas kārtībai.

Lai arī LFF dokumenti ir publiski pieejami un saistoši ikvienam LFF biedram - sporta klubam vai sporta skolai, kā arī ir attiecināmi uz visiem LFF klubu spēlētājiem, konkrētajā situācijā bērna vecāks nebija informēts par LFF noteikto pārejas kārtību un LFF kompensācijas noteikumiem, kas var tikt piemēroti bērnam, mainot futbola klubu. Lai nodrošinātu spēlētāju un viņu likumisko pārstāvju informētību par LFF noteikto pārejas kārtību, visa līmeņa futbola klubiem, ievērojot LFF Jaunatnes futbola klubu akreditācijas nolikuma 6.1.2. punkta 4.apakšpunktu, ir jānodrošina, ka līgumā starp vecāku un klubu ir skaidri norādīts, ka pārejas uz citu klubu gadījumā uz audzēkni attieksies LFF kompensācijas noteikumi. Tiesībsargs konstatēja, ka “FK Dinamo Rīga” nebija izpildījis minēto prasību, jo sadarbības vienošanās, kas tika noslēgta starp personu A un sporta klubu, kā arī “FK Dinamo Rīga” nolikumā netika ietverta informācija par LFF dokumentiem, kas regulē spēlētāju pāreju uz citiem klubiem un kompensācijas jautājumus.

Saskaņā ar LFF vēstulē sniegto informāciju LFF kompensācijas noteikumi regulē attiecības starp jaunatnes futbola klubiem attiecībā uz spēlētāju sagatavošanas kompensācijas saņemšanu spēlētāja pārejas gadījumā un neuzliek par pienākumu kompensācijas summas maksāt spēlētāju vecākiem. Izskatot konkrēto gadījumu, tika konstatēts, ka jaunais klubs bērna pārejai piekrita, bet pienākumu izmaksāt iepriekšējam klubam spēlētāja sagatavošanas kompensāciju neizpildīja. Ja jaunais klubs nevēlas vai nevar samaksāt kompensācijas summu iepriekšējam klubam par bērna pāreju saskaņā ar LFF kompensācijas noteikumiem, vecāks sava bērna interesēs faktiski ir spiests samaksāt iepriekšējam klubam kompensāciju no personīgiem naudas līdzekļiem, lai noformētu bērna juridisku pāreju uz jauno klubu un nodrošinātu viņam iespēju turpināt pilnveidot savas prasmes futbolā un piedalīties sacensībās, kā tas notika arī personas B gadījumā.

Atbilstoši LFF kompensācijas noteikumiem iepriekšējā sporta kluba tiesības saņemt kompensāciju no jaunā kluba attiecas tikai uz gadījumiem, kad pāreju veic spēlētājs, kurš ir sasniedzis 12 gadu vecumu un ir iekļauts iepriekšējā sporta kluba aizsargājamo spēlētāju sarakstā. Ievērojot LFF kompensācijas noteikumu 7. punkta d) apakšpunktā noteikto spēlētāju skaitu, klubam ir tiesības iekļaut aizsargājamo spēlētāju sarakstā jebkuru spēlētāju, kurš aizsargājamo spēlētāju saraksta iesniegšanas brīdī ir reģistrēts attiecīgajā klubā. LFF nav sniegusi atbildi, vai šāda prakse – kluba tiesības saņemt kompensāciju par nepilngadīgā spēlētāja pāreju uz citu klubu, ir starptautiski atzīta un vispārpieņemta, taču no LFF vēstules skaidri secināms, ka LFF noteikumos noteiktie kompensācijas principi attiecas tikai uz Latvijas sporta klubiem, kuriem ir LFF biedra statuss.

Konkrētajā situācijā vecāks par bērna iekļaušanu aizsargājamo spēlētāju sarakstā uzzināja tikai tad, kad “FK Dinamo Rīga” par bērna pāreju uz Rīgas Futbola skolu pieprasīja kompensāciju. Saskaņā ar LFF dokumentiem klubam ir pienākums iesniegt LFF aizsargājamo spēlētāju sarakstu uz nākamo sezonu līdz katra gada 15.decembrim, taču nav noteikts pienākums informēt par bērnu iekļaušanu aizsargājamo spēlētāju sarakstā vecākus. Minētā informācija nav arī publiski pieejama, lai nodrošinātu iespēju vecākiem ar to iepazīties. Līdz ar to tas rada situāciju, ka vecāks netiek informēts par apstākļiem, kuri var ietekmēt bērna pārejas uz citu klubu jautājumu.

LFF informēja, ka LFF kompensācijas noteikumi neaizliedz spēlētājam piedalīties jebkura kluba treniņprocesā un turnīros (ar attiecīgā kluba atļauju), izņemot Latvijas

Jaunatnes futbola čempionātu, jo dalība šajā čempionātā ir viens no kritērijiem finansiālo līdzekļu piešķiršanai no LFF puses. Taču, ja klubs atsakās dot atļauju spēlētājam piedalīties cita kluba treniņprocesā un sacensībās vai, mainot klubu personisku apsvērumu dēļ, jaunais klubs nepilda LFF kompensācijas noteikumos noteikto kompensācijas samaksas pienākumu, bērnam tiek liegta iespēja pilnveidot savu fizisko sagatavošanu futbolā un spēlēt sacensībās izvēlētajā kluba sastāvā.

[3] Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² pantā noteiktajai kompetencei Tiesībsarga birojs: informē sabiedrību par bērna tiesībām; izskata sūdzības par bērna tiesību pārkāpumiem, īpašu uzmanību pievēršot valsts vai pašvaldību iestāžu un to darbinieku izdarītajiem pārkāpumiem; iesniedz priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu.

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvencijas (turpmāk – Konvencija) 31.pantu katram bērnam ir tiesības uz atpūtu un brīvo laiku, tiesības piedalīties spēlēs un izklaides pasākumos, kas atbilst viņa vecumam, un brīvi iesaistīties kultūras dzīvē un nodarboties ar mākslu.

Tiesībsarga ieskatā tas, ka pārejas neapstiprināšanas gadījumā bērnam tiek liegta iespēja mainīt sporta klubu un turpināt attīstīt savas prasmes viņa izvēlētajā sportiskajā aktivitātē - futbolā, kas ir komandas sporta veids, ir pretrunā ar viņa tiesībām brīvi, pilnvērtīgi iesaistīties viņa izvēlētajā ārpusskolas aktivitātē.

Atbilstoši LFF statūtu 2. punkta a) apakšpunktam LFF mērķis ir sekmēt un uzlabot futbola attīstību, kā arī popularizēt, rīkot, vadīt un uzraudzīt futbola norises visā Latvijas teritorijā, ievērojot godīgas spēles principus un vienojošās, izglītojošās, kultūras un humanitārās vērtības, it īpaši – īstenojot jaunatnes futbola un attīstības programmas.

Konvencija paredz vairākus bērna tiesību aizsardzības principus, kuri piemērojami arī sporta jomā. Gan Konvencijas 3. panta pirmā daļa, gan Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmā daļa noteic bērna interešu prioritāti. Šis princips paredz, ka visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai šīs darbības veic valsts iestādes vai privātas iestādes, uzmanība pirmām kārtām jāvelta viņa interešu iespējami labākai nodrošināšanai.

Bērna tiesību un interešu prioritāte nozīmē, ka jebkurš lēmums, kas attiecas uz bērnu, jāpieņem tādā veidā, lai, cik vien tas iespējams, tiktu ievērotas bērna intereses un nodrošinātas viņa tiesības. Bērna tiesības un likumiskās intereses tiek skartas ne tikai tad, kad lēmums jāpieņem tieši attiecībā uz bērnu, bet arī tad, kad lēmums var būt tikai attiecināms uz bērnu vai var netieši skart bērnu. Jebkuras citas prioritātes atzīšana bez nopietna iemesla un attaisnojuma nav pieļaujama.¹ No minētā izriet, ka arī sporta jomā, izlemjot jautājumu par bērna pāreju uz citu sporta klubu, sporta klubiem, sporta federācijai un bērna likumiskajiem pārstāvjiem ir jāievēro, ka viņu pieņemtie lēmumi un rīcība, aizsargātu un nodrošinātu bērna intereses iespējami labākajā veidā.

LFF kompensācijas noteikumi tika pieņemti, ievērojot LFF statūtos noteikto kārtību, un tas nozīmē, ka to pieņemšanu ir atbalstījuši LFF biedri – futbola klubi un skolas. Tiesībsargs apzinās, ka šo noteikumu grozīšana ir vienīgi LFF kompetencē, tādēļ aicina LFF pārskatīt regulējumu un praksi, lai novērstu iespējamus riskus, kas var ierobežot bērna tiesības izvēlēties sporta klubu un tiesības saņemt tiesisko aizsardzību gadījumā, kad kompensāciju par spēlētāja pāreju sporta klubs vai bērna vecāki samaksāt nevar.

Tiesībsarga ieskatā tiesību piešķiršana sporta klubiem saņemt spēlētāju sagatavošanas kompensāciju atsevišķos gadījumos ir pieļaujama, jo konkurences apstākļos, kāda pastāv starp vairākiem futbola klubiem, katrs klubs vēlas sasniegt labākos rezultātus, kurus ietekmē gan spēlētāju kvalitatīva sagatavošana, gan komandas sastāvs, kas var mainīties spēlētāju izstāšanās no kluba gadījumā. Tomēr bērnu futbols pārsvarā ir amatieru sports. Lai arī klubs

¹ Satversmes tiesas 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 11. punkts.

par darbu ar jauniem futbolistiem saņem atbalsta finansējumu no LFF un atsevišķos gadījumos arī pašvaldības līdzfinansējumu, tomēr bērna vecāki ir tie, kuri sedz lielāko daļu izmaksu par bērna sagatavošanu, t.i., apmaksā treniņus, papildu nodarbības, apmaksā formas, inventāra iegādi, dalību sporta nometnēs un turnīros. Līdz ar to būtu rūpīgi izvērtējams jautājums par kompensācijas noteikumu piemērošanu attiecībā uz nepilngadīgajiem spēlētājiem - amatieriem un spēlētāja vecumu, no kura klubam rodas tiesības prasīt spēlētāja sagatavošanas kompensāciju.

Ņemot vērā, ka LFF kompensācijas noteikumi regulē attiecības starp sporta klubiem, nav pieļaujama prakse, kad nepilngadīgā spēlētāja pārejas gadījumā spēlētāja sagatavošanas kompensācijas pienākums tiek uzlikts uz bērna vecāku, nevis uz klubu, uz kuru spēlētājs pāriet.

Slēdzot līgumu ar bērna likumisko pārstāvi, klubam ir jānodrošina likumiskā pārstāvja informēšana par visām tiesībām un saistībām, kas izriet no līguma, tai skaitā par LFF kompensācijas noteikumiem, kas var tikt piemēroti bērna pārejas uz citu futbola klubu gadījumā. Informācijai par kluba spēlētājiem, attiecībā uz kuriem piemērojami kompensācijas noteikumi, ir jābūt publiski pieejamai, kā arī bērna likumiskajam pārstāvim ir jānodrošina tiesības savlaicīgi saņemt informāciju par sava bērna iekļaušanu aizsargājamo spēlētāju sarakstā. Tiesībsargs aicina LFF veikt atbilstošas darbības, lai atrisinātu minētos jautājumus.

Tiesībsargs, vērtējot konkrēto situāciju, ir konstatējis, ka, pastāvot domstarpībām starp klubiem par kompensācijas jautājumu, tiek ierobežotas bērna tiesības juridiski noformēt pāreju uz citu klubu, tiesības piedalīties čempionātos un iespēja turpināt attīstīt savas prasmes attiecīgajā sporta veidā. Tādējādi bērns faktiski tika izmantots kā ietekmes līdzeklis jaunā kluba saistību izpildes nodrošināšanai, kas neatbilst bērna vislabākajām interesēm. Tiesībsarga ieskatā materiālā rakstura pretenzijas, kas izriet no klubu savstarpējām attiecībām un LFF dokumentiem, klubiem ir jārisina patstāvīgi vai ar LFF starpniecību un nodalot no jautājuma, kas saistīts ar bērna pārejas uz citu klubu juridisku noformēšanu. Bērnam ir jābūt garantētām tiesībām piedalīties jaunā kluba treniņos un visa veida sacensībās (arī Latvijas Jaunatnes futbola čempionātā) laikā, kad tiek risinātas klubu domstarpības par pāreju no bērna iepriekšējā sporta kluba uz jauno klubu.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto Tiesībsarga biroja kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu pārskatīt un pilnveidot LFF kompensācijas noteikumus, lai nodrošinātu to atbilstību bērnu interesēm. Informēju, ka tiesībsarga pārstāvji ir gatavi aktīvi iesaistīties ar padomu no bērnu tiesību aizsardzības viedokļa.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

L.Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu